

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny című Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉSI

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... 1080 Le

Fél évre ... 540 Le

Negyed évre ... 270 Le

Havonta ... 90 Le

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Tömeghalál a reteai vasuti katasztrófánál.

Hatvankilométeres sebességgel rohant egymásnak az utasokkal zsufolt két vonat. Borzalmas jelenetek a Simplon és a szebeni gyors katasztrófájának színhelyén. Huszonkilenc halott, negyvenöt sebesült. — Elpusztult a két vonat egész személyzete. — Amíg a CFR. urai banketteznek...

Nincs erdélyi ember a katasztrófa áldozatai között.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-tudósítójának távirata.) Az államvasutak vezérigazgatósága tegnap este bankettet adott a Bucurestiben időző külföldi vasuti delegátusok tiszteletére. A bankett emelkedett hangulatban a hajnali órákba nyúlt, toasztokat és dicséret szavakat váltott ki az udvariasság és a sürti koccintás, a sok dicséret jelző, ami mind a román államvasutak feljavult viszonyát hozsanna. Éjféli is elmúlt már és a pezsgős poharak mind sűrűben csendültek össze. Még javában tartottak a felszólalások és az idegen delegátusok valószínű dicsőimnusz formájában áradoztak arról, milyen örömmel és meglepődéssel konstataáltak, hogy a román államvasutak helyzete az utóbbi időben mennyire konszolidálódott, rend és pontosság lett végre és az államkommerciális életének ez a fontos szerve milyen pontosan működik. Toasztoltak és áradoztak, udvariaskodtak és dicsérték az idegen delegátusok, hivatkoztak a külföld megváltozott hangulatára, az európai kereskedelem leteti piacának kiépítésére, mely miatt Romániának lenne a palma, talán a kölcsön bűvös szavát is felgirlingdozták az elismerés jelzőivel, amikor egy rövid távirat borzalmas poen-ja ráfagyasztotta az ajkakra a meglepődés és a bankett-hangulat mámor-mosolyát...

Talán éppen abban a pillanathban, amikor a román vasutak legutóbbi pompás feljavulásának öröme huzták a tuszt.

az oltmegyei Slatina állomás közelében a Simplon-express teljes sebességgel nekifutott a Sibiu-Bucuresti között közlekedő gyorsvonatnak és többszáz utas borzalmas sikolya hasított bele az éjszakába.

A reteai állomás|külső rendezőjéről választottak a toasztokra, arra, hogy a szép és zengzetes szavak mögött egy tragikusan szomorú valóság húzódik meg: a rossz adminisztráció, a tisztviselői nyomor, amely, aztán akaratlan bűnösöket termel. A rosszul fizetett tisztviselő nem ellenőriz, a rosszul fizetett váltóór hamis váltóra állít, a rosszul fizetett mozdonyvezető az éhséget kinosabban érzi, mint a halálfélelmet. A vasúthoz, az állam életének ezen legiontosabb szervéhez, hozzá nem értő, a pontossághoz és fegyelmhez idegileg nem szokott embereket vettek és vesznek fel, akik kvalifikáció és szaktudás hiányában aztán lerántják a maszkot a szépen hangzó szavakról és a toasztok mögül előgrik a borzalmas rém, a vasuti katasztrófák valószínű sorozata. Mert a slatinai katasztrófa nem az első és valószínűleg nem is az utolsó könnyörtelen válasz az optimista bankettek számára, mindaddig, amíg a jelenlegi szellem meg nem változik a CFR-nél.

Rémhírek a katasztrófáról.

A borzalmas arányú katasztrófa első híre már a kora reggeli órákban megérkezett Aradra. A vasutigazgatóságot és az állomásfőnökséget igen sokan ostromolták meg a részletekért, többnyire olyanok, akik valaki hozzátartozójukat vélték utazni a halál-vonaton, Bizonyosat azonban sehol sem tudtak, csupán a délutáni vonatokkal érkező vasutasok mondtak el egyet-mást a katasztrófáról. Ezek az értesülések azonban korántsem voltak teljesen megbízhatók, mert másod, harmadkézből valók voltak és — mint különösen

Borzalmas karambol a nyílt pályán.

A Bucuresti felől érkező Simplon-expressz menetrendszerű pontossággal indult Slatina pályaudvarról és már a reteai állomás váltói között robbant, amikor

alig félkilométerre az állomás épületétől teljes erővel belefutott a vele szembe jövő sibiui gyorsvonatba. Az összeütközés leírhatatlan hatása volt. Az egymásba vágódott acélkocsisok pokoli zajjal romhalmazzá váltak, amely alól tűz, füst és az áldozatok halálsikolya tört elő.

A végzetes karambo ugyszólván a nyílt pályán történt. A két mozdony és úgy a Simplon, mint a gyorsvonat első négy-öt kocsija pozdorjává zúzódott; több kocsi kiugrott a sinekből és az árokba fordult. Ellenőrizhetetlen hírek a délelőtt folyamán az áldozatok számát száznál többre tették. Az első, valamennyire megbízható jelentés azonban már csak 27 halotról és 44 súlyos sebesültről számolt be s egyben röviden jelezte a katasztrófa lefolyását.

Halottak, sebesültek, örvényező utasok...

A délután folyamán egyre-másra érkeztek a jelentések szerkesztőségünkbe a slatinai halálos karambol részleteiről. A reteai állomáson persze mindenki hallotta a rettenetes összeütközés következtében támadt irtózatos dőrejt és minden épkézláb embert kidirigáltak a borzalmak színhelyére,

A forgalmista és a váltóór okozták a szerencsétlenséget.

Hajnali négy óra volt, amikor három segélyvonat érkezett Bucurestiből, amelyen nagyszámu segélycsapat, orvosok, ápolók és egy katonai osztag jött a katasztrófa színhelyére. Már virradt, amikor a mentőcsapatok teljes intenzivitással látrattak hozzá a mentési munkálatokhoz. Egymásután emelték ki a romok alól a halottakat és sebesülteket, a kiket az első segély után egy szerelvénycraiovában szállított.

A Bucuresti-i segélyvonaton érkezett a helyszínre Antonescu központi vasuti vezérfel-

most tapasztaltuk — a CFR alkalmazottai bizony nem is nagyon szeretnek beszélgetni vonatszerencsétlenségről. A több oldalról elmondottak hiányos részleteiből azonban már következtetni lehetett a katasztrófa óriási méreteire.

A délutáni órákban azután már megerősítés nyertek a szállongó hírek és megbízható részleteket sikerült szerezni a szerencsétlenségről, amelyről különben az esti órákig nem adtak ki hivatalos jelentést. A katasztrófa pontosan hajnali fél három óraker történt az oltmegyei Slatina állomás után következő Retea állomás külső rendezőjén.

míg a történetekről nyomban táviratoztak Bucurestibe, ahonnan sürgős segítséget kértek. A reteai vasutasok elsőnek természetesen a sebesültek segítségére siettek. A sétét éjszakában azonban igen nehezen ment a mentés.

Mindennap kétségbeesett sikolyok és hörgések hallatszóttak és az égő, füstölő romok alól véres cafatok, lemetszett testrészeket emelt ki a mentők csákánya.

A sebesülteket hevenyészett hordágyakra rakták, míg a halottakat sorjában a sinek mentén terítették ki.

Az életben maradt utasok között leírhatatlan volt a pánik. Igen sokan voltak, akik velőfrázó sikolyok közben rohanták meg a szétroncsolódott kocsiromokat és rokonok, ismerősök után kutattak, akik tulzsufoltság miatt egy másik kocsiiban helyezkedtek el.

Többekre olyan borzalmas hatással volt a katasztrófa, hogy idegeik teljesen felmondták a szolgálatot és örvényeni kezdtek.

Mások a kiemelt halottak és sebesültekre vetették magukat és sikongva kérdezték, kicsoda, micsoda, nem-e az, akit keresnek. Az életben maradt és higadtságukat úgy ahogy megörzött utasoknak és vasutasoknak emberfeletti munkájukba került ezeket a szerencsétleneket megnyugtatni, akik aztán kimerülve, legtöbbje eszméletlen állapotban terült el a sinek mentén.

ügylet is, aki nyomban bevezette a vizsgálatot és megállapította, hogy

a borzalmas katasztrófát a forgalmi hivatalka és a váltókezelő hanyagsága idézte elő. A forgalmi tiszt ugyanis elmulasztott utasítást kiadni az express irányításról és Voinca Martin váltókezelő a Simplon-express a rendes szokás szerint az 1-es számú vágány helyett, a 2-es számúra engedte be. Ugy a forgalmi tiszt, mint a váltókezelő még a katasztrófa után beállott zürzavarban elmenekült.

ntonescu vezérfelügyelő megállapította, hogy express hatvankét kilométeres sebességgel haladt s ugyancsak teljes sebességre volt be-
va a szebeni gyors is.

Bucurestin át érkezett újabb jelentések 50 halottról szólnak, míg a Craiovába elszállított sebesültek száma állítólag 40. A halottak kilétét mindezekig még nem lehetett megállapítani.

Huszonkilenc halott, negyvenöt sebesült.

Ma hajnalban 2 óra 30 perckor az oltsz-
gyei Slatina mellett Retea állomáson a Sim-
plon-expressz hibás váltóállítás következtében
összeütközött a Szeben felől érkező 24. számú
gyorsvonattal. A karamból rettenetes erejű
volt, a két mozdony, a Simplon két személy-
és poggyászkocsija pozdoriává törött. A ha-
lottak száma 29, a sebesülteké 45. A katasztró-
fáért a reteai állomás forgalmistája és váltó-
kezelője felelősek. A váltókezelő, egy Voinea
Marin nevű vasutas tévedésből a második vá-
gányra állította be az expresszt. Mindkét vas-
utas eltűnt az éjszaka folyamán.

Az áldozatok.

Újabb jelentések szerint az összetört há-
lókocsiban utazott Rocca olasz mérnök felesé-
gével és leányával. Mindhárman, valamint egy,
a társaságukban levő szintén olaszországi cu-
korkagyáros szörnyet haltak.

Rocca mérnök fia volt a néhány hónappal
ezelőtt Romániában szerencsétlenül lárt
Rocca tábornoknak, aki, mint ismeretes,
átokatasztrófa áldozata lett. Ugyancsak
felismerték még az áldozatok között Er-
lich katonai attasché, aki a párisi román
követségen teljesített katonai szolgálatot.

A többi halott nagyrészt szegénysorsu
munkás, katona és diák volt, akik a szebeni
gyorsvonat III. osztályán utaztak, amely köz-
vetlenül a gyors podgyászkocsija után volt
kapcsolva.

A szerelvény minden kocsija általában
megsérült és súlyosan megrongálódott a
Simplon temesvári hálókocsija is.
A sebesülteket, akiket a közelben gyakorlatozó

A felismerhetetlenségig összeroncsolt
holttesteket sorjában a sínek mentén fektették
le. A legtöbb halott borzalmas módon van
megcsonkítva. A sebesültek közül igen soknak
a kezét, vagy a lábát szaggatták le össze-
roppant vasszilánkok.

Az esti órákban a vasutvezérigazgatóság
a Rador utján a következő hivatalos jelentést
adta ki a katasztrófa lefolyásáról:

katonai iskola növendékei részesítettek első
segélyben, Craiovába szállították, ahol a köz-
kórházban helyezték el őket. A mentési mun-
kálatok még a délelőtti órákban is folytak.

Rettenetes látványt nyújt a szétroncsolt
hullák sora, akiket a töltés mentén he-
lyeztek el. Legtöbbjüket lehetetlen agnoszká-
lni, olyan borzalmas módon roncsolták
szét a szerencsétleneket az üveg- és vas-
szilánkok.

Izgalom Aradon.

Este 9 órakor érkezett jelentés szerint a
halottak száma elérte a harmincat. A ka-
tasztrófa híre különösen Bucurestiben, Szeben-
ben és Temesváron váltott ki óriási izgalmat.
de nagy megdöbbenéssel fogadták a karam-
ból hírt Aradon is. Szerkesztőségünket külö-
nösen az esti órákban, amikor a katasztrófa-
ról már megérkeztek az első megbízható jelen-
tések, igen sokan keresték fel, akik izgatottan
érdeklődtek a véres katasztrófa részleteiről,
annál is inkább, mert a halál-vonaton várták
Bucurestiben tartózkodó hozzátartozóik visz-
szaérkezését.

Craiovai távirati jelentés szerint a ka-
tasztrófa halottainak és sebesültjeinek számát,
valamint a karamból lefolyását már csak
azért sem lehet megállapítani, mert mind a
két vonat egész személyzete meghalt, illetve
súlyosan megsebesült. A mentési munkálatok
még a késő esti órákban is folynak. Nem lehe-
tetlen, hogy a romok alatt még holttestek és
sebesültek vannak. A vonalat annyira tönkre-
tette a katasztrófa, hogy Temesvár felől csak
Brassón át lehet közlekedni Bucuresti felé.

Az északai jelentések.

A késő este érkező jelentések a követke-
zőkről számolnak be: A megrondító katasztró-
fának az eddigi megállapítások szerint 29 ha-
lottja és 45 sebesültje van. Az agnoszkálások
még nem fejeződtek be. A halottakat a sínek
mellé fektették és némely holttest annyira
össze van roncsolva, hogy teljességgel lehe-
tetlen agnoszkálni.

A megállapítások szerint a katasztrófa-
nak erdélyi halottja egyáltalában nincs.
Az áldozatok nagyrésze a szabadságra
menő katonák és diákok sorából került ki.

Ma délután Teodorescu vasúti ve-
zérigazgató utazott ki a katasztrófa szinhe-
lyére, hogy személyesen vezesse a mentési
munkálatozt. A munkálatok elvégzésére
nagy számú katonai műszaki csapatokat vezé-
nyeltek ki, amelyek megfeszített erővel dol-
goznak a romok eltakarításán.

20 halottat agnoszkáltak ma este.

Késő éjszaka, lapzártá előtt a következő-
ket jelent tudósítónk: A borzalmas szeren-
csétlenségnek Pasilie Jon forgalmi tisztviselő,
aki nem ejtette meg a kellő revíziót és Goinea
Marin váltóór az okai. Eddig a következő ha-
lottakat sikerült agnoszkálni: Rocca mérnök,
felesége és leánya, Nicolau Maria, Jugal
Vartea, Avadik Salamon tulceai kereskedő,
Raol Sándor szebeni inas, Samuila Sándor
(Constanta), Costache Joan közlegény, Du-
mitri Bonaparte önkéntes, Bica Sandu Vasil
szakaszvezető, Constantinescu Demeter tü-
zér, Aldea György ramniculseraci diák, Teo-
dorescu Jon földmives, Serban Joan fékező,
Stan Joan földmives, Ungrean Petru bazar-
gici jegyző, Ehring Terentius, Stoian Radu,
Dobrogean György. Az agnoszkálás folyik to-
vább. A szerencsétlenség negyven sebesültjét
a szlatinai kórházban helyezték el. Az eddigi
megállapítások szerint 27 halott és 45 sebesült
van, az anyagi kár pedig meghaladja a tizen-
két millió lejt.

A timisoarai jelentések szerint egy Holzer
Ede nevű timisoarai kereskedő is a halál-vonaton
utasa volt, aki sértetlen maradt. Szerencsés
megmeneküléséről táviratilag értesítette csa-
ládját.

I. Ferenc József élete.

Amikor a háborus végzet elindult.

Ferenc József király életét megírni min-
dig érdemes vállalkozás volt. Az volt a nagy
háboru és a végzetes fordulat előtt is, mert en-
nek az egyéniségénél és életének sorsfordula-
tánál fogva rendkívüli uralkodónak életleírása
nemcsak egy kiváló ember élettörténetét, ha-
nem Európa és különösen a kettős monarchia
történetének nagy és jelentős fejezetét mondta
el. De megírni Ferenc Józsefnek életét az ura-
kodói pálya utolsó éveivel együtt, a legizgal-
masabb, legtanulságosabb és legtragikusabb
történetek egyike. Ember legyen, aki vállal-
kozhatik reá. És most vállalkozott reá egy tör-
ténétníró, akiről — végigolvasva könyvét —
bizvást el lehet mondani, hogy embere volt a
rendelkezésére álló, saját szemével látott és
felkutatott nagy anyagnak. Osztrák ember az
írója: Tschuppik Károly. Hírlapíró, szerkesztő
volt Bécsben és Prágában. Könyvében, mely
most fog megjelenni (Franz Joseph I. Der Un-
tergang eines Reiches, von Karl Tschuppig.
Avalun-Verlag, Hellerau bei Dresden), a ma-
gyar olvasót is érdeklő anyagnak és megálla-
pításoknak oly gazdagsága van felhalmozva,
hogy nehéz válogatni belőle. A rendelkezé-
sünkre bocsátott anyagból csak ennyit kötünk
bokrétába tartalmából.

A szerajevói gyilkosság.

1914 június 4-én Ferenc Ferdinánd megje-
lent a császár szobájában. Ő maga hadgyakor-
latot rendel el erre a hónapra Boszniába és
Dalmáciába és Potiorek tábornokot, nem
pedig Conradot bízta meg a vezetésével. De
most habozott, hogy gyenge egészségével
vállalhatja-e a boszniai utazás fáradságait. A
császár a trónörökös elhatározására bízta,
hogy mit legyen teendő. Montenuovo herceg
hallja ezt a szót:

— Tégy belátásod szerint.

Ferenc Ferdinánd mégis arra határozza
el magát, hogy lemegy a hadgyakorlatokra.
Pünis 25-én érkezik meg a Szerajevó közelé-

leben levő Hidzse fürdőhelyre. Június 27-én a
császár Ischlbe utazik. Másnap, szép verőfé-
nyes vasárnap van. Csabrinovics és Princip
ekkor ölte meg Szerajevóban a trónörökösét és
feleségét.

Ferenc József másnap, hétfőn, június 29-én
reggel hat órakor visszatér Bécsbe.

Conrad kiforszirozza a szerb háborút.

Ferenc Ferdinándot és feleségét eltemet-
ték. Mi történik már most? A császár hétfőn,
mikor visszaérkezett Schönbrunnba, azt mon-
dotta Berchtoldnak, hogy be kell várni a nyo-
mozás eredményét; ugyancsak a véleményét
ismétli meg szerdán, július elsején is. Berch-
told még semmire sem határozta el magát,
mindenféle aggályval vannak, de Conrad gyors
elhatározást sürget.

Berchtold: Nem gondolja, hogy for-
radalom fog kitörni?

Conrad: Ugyan hol?

Berchtold: Csehországban.

Conrad: Ugyan, ne hitessen el magával
ilyet!

Július 5-én Conrad a császárnál van. Azt
mondja neki, hogy Szerbia ellen elkerülhetet-
len a háboru.

Ferenc József: Igen, egészen he-
lyes, de hogyan akar háborút viselni, mikor
aztán nekünk esnek valamennyien, különösen
pedig Oroszország?

Conrad: De hiszen megvan a hátvé-
dünk Németországban!

Ferenc József (kérdő pillantást vet
Conradra): Bizonyos ön Németországban?

Tudniillik a német császár Konopistban
kített e kérdés elől.

Ferenc József: Tegnap este jegyzők
ment Németországba, amelyben világos vá-
laszt kértünk.

Conrad: Ha Németország mellénk áll
— akkor viselünk háborút Szerbia ellen?

Ferenc József: Akkor igen... De ha
Németország nem adja meg ezt a választ, mi
lesz akkor?... A német császár északföldi uton
van, mindesetre be kell várni a választ.

Ferenc József elbucsuzik, kedden, július
7-ikén ismét Ischlbe megy. Conrad a kihallgatás
után a szárnysegéd szobájában Hohenlohe
Gottfried herceggel találkozik. Azt mondja
neki:

— ...Ha Németország oly megbízhatat-
lan, az ember azt kérde magában, hogy to-
vábbra is fentartsa-e vele a szövetséget.

Másnap Berchtoldnál. Conrad elmondja
neki a Ferenc Józsefnél történt kihallgatás le-
folyását.

Berchtold: ... A német császár „igen”
mondott. De még beszélnie kell Bethmannal.
Hogyan fogja ezt majd fel őfelsége?

Conrad: Ha Németország beleegyezik,
akkor őfelsége a Szerbia ellen való háboru
mellett foglal állást.

Forgács gróf, ki jelen volt ezen a be-
szélgetésen: Hiszen csak extratour lesz?!

Berchtold: Tisza ellenzi a háborút,
fél az Erdélybe való román bevonulástól. Mi
történik Galiciában, ha mozgósítunk Szerbia
ellen?

Conrad: Galiciában egyelőre nem kell
mozgósítani. De ha az oroszok fenyegetnek,
akkor a galíciai három hadtestet mozgósíta-
nunk kell.

A döntő minisztertanács.

Július 7-én eldől Ferenc József, a Habs-
burg-ház, Ausztria és — Európa sorsa. A mi-
nisztertanács mindenben egyetértően, de Tisza
véleményével szemben elhatározza, „oly
messzemenő követeléseket támasztani Szer-
biával szemben, melyeknek visszautasítását
előre lehet látni s melyek csak a katonai be-
avatkozás radikális módját teszik lehetővé”.
Az 1914 július 7-iki döntő minisztertanács jegy-
zőkönyvében a következő megjegyzés áll:
„Tudomásul vettem e jegyzőkönyv tartalmát.
Bécs, 1914. augusztus 16-án. Ferenc József”.

Vajon Ferenc József a világháboru leg-
fontosabb dokumentumát, a háboru megszüle-
tésének okmányát a minisztertanács után csak
negyvenegy nap mulva kapta kézhez? — kér-
di a történetíró.

Georgescu János a ravatalon.

Hatóságok, testületek, magánosok keresik fel a diszteremben levő katafalkot. — Megállapították a vasárnapi temetés részleteit. — Két miniszter vesz részt a temetésen a kormány képviselőjében.

Rendezik a prefektus özvegyének nyugdíjügyét.

(Arad, október 26.) Aradmegye prefektusának hirtelen halála mély megdöbbenést váltott ki az egész megyében. Az összes községek előjárásai gyászgyűlések keretében adtak kifejezést a nagy veszteség feletti gyászuknak. Georgescu János temetésére, amely vasárnap délután két órakor lesz, nagyarányú előkészületek folynak és az eddigiek szerint a temetés oly nagyszabású lesz, amilyen még nem volt Aradon.

Zarándoklás a ravatalhoz.

A mai napon emberek ezrei keresték fel az elhunyt ravatalát. Nemcsak a városból jöttek, hanem a legtávolabbi aradmegyei községekből is a prefekturához zarándokoltak az emberek, hogy egy utolsó pillantással búcsút vegyenek Georgescu János földi maradványaitól és csendes imával adózzanak az elhunyt emlékének. Délelőtt megjelent a ravatalnál az elhunyt özvegye, aki lehajtott fővel, kisírt szemekkel állott a komor ravatal előtt. Mellette fivére, *Riosianu* Petre, aki Bucurestiből jött azonnal haza a haláleset hírikladó távirat nyomán s aki átvette a temetés rendezésének gondjait.

A halottas teremben a délelőtti folyamán számosan keresték fel az özvegyet részvényt nyilatgatásukkal. A ravatal mellett asztalon könyv fekszik, amelybe a látogatók és kon-

doleálók bejegyzik nevüket. A délelőtti órákban a liberális párt küldöttsége kereste fel az özvegyet, *Demian* Aurel dr. szenátor vezetésével és a szenátor meghatározott szavakkal vázolta azt a mély gyászt, amely a hirtelen halál következtében a párt tagjainak szívébe költözött. Özvegy *Georgescu* Jánosné zokogva hallgatta a szívből jövő beszédet, amely után a Kereskedelmi és Iparkamara küldöttsége jelent meg *Marcus* Mihály dr. elnök, szenátor vezetésével, hogy részvétét tolmácsolja.

Délben tizenkét órakor szenteiték be a holttestet, amelyet előzőleg dr. *Goldberger* aradi orvos balzsamozott be. *Turic* Caius görög keleti lelkész végezte a beszentelési szertartást, amelynél a sujtott családon kívül *Marcus* Mihály dr. szenátor, *Demian* Aurel dr. szenátor, *Ispravnic* Sever dr. szenátor, *Ursu* János dr. képviselő, *Groza* János dr. képviselő, *Spiru* György dr. egészségügyi főfelügyelő, *Filotti* Zamfir rendőrprefektus, *Robu* János dr. interimár-bizottsági elnök, *Mihulin* Miklós elnökhelyettes, *Vulpe* József interimár-bizottsági tag, *Nasta* Victor megyei permanens-bizottsági tag, *Siminiceanu* kapitány, *Angheliescu* csendőrkapitány, *Lakatos* Ottó dr. minorita plébános, *Harsányi* Vince minorita házfőnök, *Plescha* János képviselő, *Pausesti* Miklós, *Deutsch* Andor, *Păcuraru* Brutus és még sokan vettek részt.

Vaitoianu tábornok Aradra érkezett.

A szertartás után a liberálpárt tagjai az állomásra hajtottak, ahol *Vaitoianu* Artur tábornokot, volt belügyminisztert várták. Az állomáson történő fogadtatáson a párt tagjain kívül megjelent *Lázár* Ágoston dr. alispán is, aki ma reggel érkezett haza és vette át az aradi prefektúra vezetését. Fél kettőkor futott be a bucuresti-i gyorsvonat, amely *Vaitoianu* tábornokot kívül *Manoilescu* szenátort, *Episcopescu* képviselőt és *Maltezeanul*, a tábornok vejét hozta Aradra. *Vaitoianu* tábornok láthatóan megrendülve fogadta a várakozók üdvözlését és legelőször a halál körülményei felől tudakozódott. Részletesen meséltette magának a prefektus utolsó óráit és a küldöttség előadását sajnálkozó kifejezésekkel szakította meg.

A tábornok a Központi-szállóhoz hajtott, majd a kora délutáni órákban felkereste *Georgescu* János ravatalát. kíséretével együtt. Itt a ravatal mellett ülő özvegyhez ült és vigasztaló szavakkal igyekezett bánatát és fájdalmát csökkenteni.

A temetés programja.

A temetésre vonatkozólag erősen folynak az előkészületek. Holnap reggel kilenc órakor tartanak gyűlést Arad hatóságai, hogy a nagyarányú temetés közelebbi részleteit megbeszéljék. Eddig csupán annyi a pozitívum, hogy az elhunyt holttestét vasárnap délelben viszik át a görög keleti katedrálisba, ahol a délelőtti gyászszertartás zajlik le. Délután két órakor innen szállítják ki a diszterhelyre, nagy papi segédlettel. A temetés rendkívül impozáns lesz. Aradmegye összes községeinek bírái, harminc-negyventagu küldöttséggel vesznek részt a temetési menetben, az összes jegyzők, főbírák, az összes hatóságok és előkelő bucuresti-i személyiségek. Képviseltek magukat még az összes aradi egyesületek és testületek. Ma délelőtti távirat érkezett a temetésre vonatkozólag a belügyminiszteriumból, amely közli, hogy a belügyminiszterium delegátusa is részvesz a temetésen. Ezenkívül a kormány is képviselteti magát, egy vagy két miniszterrel, akiknek érkezését holnapra várják. Ugyancsak holnapra várják *Franasovici* és *Tatarescu* belügyi államtitkárokat.

Részvétvételek.

Az aradi prefekturára ma délelőtti számos

részvénytáviratot és távirat érkezett be. Levelet küldöttek *Rozvan* Pál és *Marculescu* Athanáz aradi ügyvéd, míg az érkezett táviratok a következők:

— Kérem fogadja őszinte részvételem szeretett ura s a mi pótolhatatlan barátunk elvesztése alkalmával. *Franasovici* Richard belügyi államtitkár.

— A fáradhatatlan, harcos férfi elvesztése fölötti mély megrendülés közepette, fogadja őszinte részvételem. *Xeni* Constantin képviselő.

— Veled sirok jó barátunk elvesztése felett. Az Isten adjon erőt arra, hogy eme nagy csapást el tud viselni. *Olga* *Vaitoianu*.

— Mélyen megrendülve jó prefektusunk elvesztése miatt, kérem fogadja őszinte részvételem. Mindnyájan önnel sirunk. *Dr. Groza* János képviselő.

— Mélyen megrendülve csatlakozunk ahhoz a mély gyászhoz, amely az egész megyét uralja. *Petrovici* segédtanfelügyelő és a tanítói kar (Nadlac).

— Szeretett ura és a mi drága prefektusunk hirtelen elhunyt alkalmából fogadja szívből jövő, mély részvétünket. *Popa*-család (Chisineu).

— Szeretett ura elhunyt alkalmából, akinek hervadhatatlan érdemei vannak, aki jótévője volt az egész megye lakosságának, fogadja mély fájdalomunk kifejezését. *Petrovici* Aurél közjegyző (Nadlac).

Külön részvétlevelet küldött a Magyar Párt aradi tagozata, a levél a következőket tartalmazza:

Özvegy *Georgescu* Jánosné, Arad.

A súlyos csapás alkalmából, amely szeretett ura elvesztése által érte, kérjük, fogadja mély részvétünk nyilatgatását.

Mély tisztelettel

A Romániai Magyar Párt aradi tagozata
Széll Lajos dr. ügyv. elnök.

A Fonciera Általános Biztosító r.-t.

irodai helyiségeit

a ma naptól 5750

Strada Alexandri (Salacz-u.) 9.

helyezte át.

Régi nyár slágerei, Ramona, Ibolyák stb. és művészlemezek Kerpelnél

A koszorúk.

A ravatalhoz koszorút eddig a következők küldöttek:

Aradmegye tanácsa, Aradváros tanácsa, a főbírói kar, a megyei tisztviselők kara, a kisjenői járás községei, a kisjenői járás tisztviselőkara, a megyei permanens-bizottság, dr. *Bejan* Romul és *Buday* János, az elhunyt volt titkárai, a Banca Generala a Judetului. A ravatal közepén áll az özvegy koszorúja, szép fehér krizantémokból, fekete szalaggal, gyászfátyollal letakarva.

Este hat órakor a temetés ügyében ülést tartott az aradi liberális-párt *Vaitoianu* tábornok elnöke alatt. Az ülésen megbeszéltek a temetés részleteit, amelyek a következők: A prefekturán elhelyezett ravatalnál a megyei tanács nevében *Ursu* János dr. képviselő, a tanács elnöke beszél, majd a kisebbségek képviselői tartanak beszédet. A holttestet pontban déli tizenkét órakor átvisszik a görög keleti katedrálisba. A templomban először a gyászmisét végző dr. *Cihhandu* György esperes-szenátor tart beszédet, majd utána a kormány képviselőjében *Miloteanu* belügyi vezérfelügyelő, a görög keleti szentszék képviselője, a katonaság képviselője: *Georgescu* ezredes, ténparancsnok, a tanfelügyelőség delegáltja: *Cristea* Miklós tanfelügyelő, a város képviselője: dr. *Robu* János interimár-bizottsági elnök, az Astra kultúregyesület delegátusa: dr. *Botis* Tivadar személynári igazgató, az aradi liberális-párt megbízottja: dr. *Demian* Aurel elnök és *Pera* *Cupurescu* solymosi földműves beszélnek. A temetőben egyetlen beszéd hangzik el, itt *Vaitoianu* tábornok, mint az elhunyt barátja beszél. A menet a következő útvonalon fog haladni: déli tizenkét órakor a prefekturától a főtérre és a Str. *Metianu* (*Forray*-uccán) keresztül a görög keleti katedrálisig. Innen a Strada *Eminescu* (*Deák* *Ferenc*-uccán) a korzóoldalon végig az állomásig, majd a *Galea* *Aurel* *Vlaicu* (*Pécskai*-utra) befordulva a temetőig.

Miloteanu vezérfelügyelőt bízták meg a megye vezetésével.

A pártülés befejeztével *Vaitoianu* tábornok méltatta szép beszédében az elhunyt prefektust. Kijelentette, hogy nehéz lesz pótolni, mert hozzá hasonlóan értékes, lelkes, jó embert alig találni. Utána *Cotioiu* Romul dr. szólalt fel, aki elmondotta, hogy *Georgescu* János özvegyének anyagi viszonyait is mihamarabb rendezni kell. *Vaitoianu* tábornok erre kijelentette, hogy elutazása előtt beszélt ez ügyben *Bratianu* *Vintila* miniszterelnökkel, aki megígérte, hogy néhány napon belül intézkedni fog ebben a kérdésben is.

A gyűlés résztvevői megilletődött hangulatban távoztak a klub helyiségéből, ahonnan *Vaitoianu* tábornok vezetésével átvonultak a ravatalhoz. Itt *Turic* *Caius* görög keleti lelkész rövid gyászszertartást tartott, amelyen nagyszámú közönség vett részt.

Ma, a késő esti órákban rendkívül érdekes távirat érkezett a belügyminiszteriumból, amely ideiglenesen rendezte a prefektusi állás betöltésének kérdését. A miniszterium ugyanis közölte, hogy az új prefektus kinevezéséig a prefektusi teendők ideiglenes ellátásával *Miloteanu* belügyi vezérfelügyelőt bízza meg.

Miloteanu holnap reggel nyolc órakor érkezik Timisoarara, ahonnan a prefektura autója hozza el Aradra. Ide kilenc óra tájban érkezik meg és a Központi-szállóházban megrendelt lakását keresi fel. A vezérfelügyelő neve nem ismeretlen Aradon. Az elmúlt évben volt itt utóljára, amikor vizsgálatot vezetett le a volt városi tanács ellen. Egyike a legképzettebb közigazgatási vezérfelügyelőknek. 40 év körüli, szimpatikus külsejű, elegáns férfi. Megbízása addig szól, míg a kormány az aradi prefektusi állás betöltése iránt nem intézkedik.

Telmányi Emil eljött négy napra „vakációzni“

Aradra. Véletlen beszélgetés az aradi származású világhírű hegedűművésszel. Miért nem lett Telmányi a budapesti Opera főzeneigazgatója?

(Arad, október 26.) Ma délután a békitő októbertől naptól nevetésre fényezett Kazinczy-uccán egy inkább köpcös termetű, hanyagul sétáló ur jött velem szemben. Csak néha kapta fel fejét, hogy szórakozottan nézen szét feketekeretes szemüvege mögül. Nyitott felöltőjébe bele-belekapaszkodott a langyos szél, de ő láthatólag nem törődött ezzel, amint hogy nem vette észre azt sem, amikor két térdenfelüli szoknyás médi izgatottan sügött össze mögötte és hosszan nézett utána. Egészen közel ért hozzám és ekkor csodálkozva ismertem meg. *Telmányi Emil* volt, a világhírű aradi származású hegedűművész.

— Van szerencsém Mester!... Hogy-hogy ön itt, Aradon?...

Kedélyes közvetlenséggel, nevetve nyújt kezét. Éjfekete szeme vidáman csillog az üveg mögött.

— Magam előtt is furcsa, hogy itt vagyok. Még pedig minden előzetes bejelentés nélkül — inkognitóban. Na de úgy látom, csak pár óráig titkolhattam el, hogy Aradon vagyok. Hogy mikép jöttem ide?... Hát az úgy történt, hogy váradi koncertem után, egész szokatlanul 4 napi szabadnapom akadt. Megörültem a váratlan „vakáció“-nak. — Váradi pedig nincs is olyan messze — és így tegnap este ideérkeztem. Az este *Fejér Gábor*knál bridgeztünk, ma délután dr. *Lukács Jenő*knak voltam vendége. Most pedig megyek és elintézek néhány privát ügyet.

— ???

— Na azokról nem beszélhetek. És nem is érdekesek.

— Remélem, hallani fogjuk Aradon ebben a szezonban?!

— Azt hiszem igen. Valószínűleg novemberben. De akkor csak azon az estén leszek Aradon, amikor koncertezem, mert összesen négy napot fogok tölteni akkor Erdélyben és minden este máshol játszom. Erre a négy napra hálókocsi lakó lesz belőlem.

— Ugy látszik nagyon el van foglalva.

— Erősen. Vasárnap megyek Pestre. Koncert *Dohányival*. Utána több vidéki város. Aztán Jugoszlávia, Csehszlovákia, Anglia, Németország.

— Mondja csak Mester, hát akkor mikor lesz egyszer otthon családja körében, Kopenhágában?

Telmányi összehuzza szemöldökét, mint aki egész precíz választ akar adni.

— Karácsony estére. Igen — számol utána. — December 23-án Berlinben játszom... gyorsvonat... helyes... karácsony estére otthon leszek.

Pestre való költözködését hozom szóba. A múltkorában ugyanis szó volt róla, hogy Telmányi lesz a budapesti Opera főzeneigazgatója és dirigense, de ez aztán elmaradt és így Telmányi ma is Kopenhágában él.

— Nézze — magyarázza a művész — erről komoly formában sohasem volt szó. Én csupán két vendégdirigálást végeztem a pesti operánál és sosem volt szándékomban, hogy egy olyan állást foglaljak el, amely véget vet hegedűművészi pályámnak. Már pedig a pesti opera főzeneigazgatói állása ezt jelentené. Ezért nem tárgyaltam erről a kérdéssel sose komolyan. Kaliforniában is megkínáltak ilyen pozícióval. Ott sem fogadtam el. Hát: nem könnyű dolog lemondani egy pályáról, amin már vagy 16 év óta működik az ember. Nem mondom: szeretek dirigálni, de csak akkor, ha kedvem tartja. A fő: a hegedű.

A Batthyány-ucca sarkán állunk egy reklámszlop tövében. Száradt leveleket hajszol a szél az aszfalton, de könnyen öltözött nők ringanak el mellettünk, a tulsó oldalon pedig egy levett kalapu férfi sütteti magát. Telmányi pápaszemét is megcsiklandozza a nap.

— De milyen pompás ősz van! — mondja halkán. Minálunk Kopenhágában a nyár se volt ilyen szép. Fáztunk. És folyton esett. Majd megfűlünk a sok esőtől.

Valami ki nem mondott vágyakozás bujkál elő szeméből, ahogy szénéz a Batthyány-ucca sarkán, az ismerős házak között, ahol ily aranylón ragyog az október... Halkán nyújt kezét és siet. Felöltőjébe bele-belekapaszkodik a langyos szél...

Aztán egyszerre csak eltűnt egy szürke, kedves, itthoni sarok mögött...

Fóthy Ernő.

Karácsonyi és egyéb alkalmi ajándékokat

saját árban vásárolhat a

Grallert-féle végeladáson

Arad, Bul. Regina Mária 18. (Polg. Takp. épület.)

Órák! Ekszerek! Disztárgyak!

* A régi nyár, a szezon slágere, tegnap ismét megteremtette a megszokott zsúfolt házat és folytatta előadásorozatát, amely meg sem áll vasárnap estig. Így legalább talán mindenki megnézheti Békeffy-Lajthay remek operettjét, melynek főszerepeit a ragyogó Viola Margit, a kedves Kertész Manci, a jóhumoru L. Kiss Mariska, a széphanu Galetta, a közvetlen ifj. Szendrey, az aranyos derűjű Győző, az ügyes táncos Rudas, továbbá Szepessy Edith, Danes Ica és E. Károly Klári játsszák. Galetta színpadai dekoratív szépségűek! Minden zeneszáma sláger!

* Ma este 9 órakor van az orgonahangverseny első napja az aradi református templomban, Zsizsman Rezsőnek, az országos hírű marosvásárhelyi orgonaművészek közreműködésével. A mai műsor a következő: 1. Ima, mondja: Csécsy Imre ev. ref. lelkész. 2. a) Mendelssohn: Sonata (d-moll); b) Couperin: Soeur monique. 3. a) Bach: Fantázia és fuga (g-moll); b) Bossy: Idylle; c) Bonnet: Caprice héroïque. 4. a) Franck: Choral (a-moll); b) Martini: Aria con variazioni; c) Dubois: Fiat lux. A templom fűtve van, Beleidítij nincs.

* Szombaton éjjel a Finom kis lakás premier előadása - csak úgy visszhangzani fog a szüntelen kacagástól. Hallatlanul pikáns, ügyes és furdójelnetekkel tarkított jelenetű hempernek a humorban és a színpadon egyenesen bukfcencet vet a jókedv. Budapestben be is tiltották a darabot, de Aradon csak felnőtteknek, mégis színiere kerül a Finom kis lakás, melynek pompás főszerepeiben Szepessy Edith, Fekete Irén, Gaál Piri, L. Kiss Mariska, Jávör, Horváth, Földes, Kun csak fokozzák a nagyszerű helyzetkomikumot.

* Ragyogó vasárnap délutáni műsor a vasárnapi közönség számára. 3 órakor mérsékelt árákkal a szerdán nagy sikert aratott Nászéjszaka megy, amelyben Viola Margit és Balázs István parádés szerepüket adják. Kertész Manci, Szepessy Edith, Rudas, Győző, ifj. Szendrey, Földes és Kun a többi kitűnő szereplők. 6 órakor ugyancsak mérsékelt helyárákkal Annie Nichols pompás vigjátékát, az Ábris rózsáját adják elő közkívánatra, Gaál Pirivel, L. Kiss Mariskával, Győzővel, Szendrey igazgatóval, Jávörrel, Kallóssal, Horváth, Földessel a főszerepekben.

* Hétfőn Szenes Béla humora lép közénk. a Házibarát premierje lesz, amely teljesen egyenrangú a Nem nőülökkel, s Női Károly befejezése jelentékenyen átámasztja a darab sikerét. Gaál Piri, Fekete Irén, E. Károly Klári, Szepessy Edith, Szendrey igazgató, Jávör, Horváth, Győző, Kallós, Földes viszik sikerre az egytől-egyig pesti humorral átitatott főszerepeket.

* Jean Prosteanu bucsuhangversenye. Jean Prosteanu, a világhírű román hegedűművész, mint azt már jeleztük, október 31-én tartja meg ebben a szezonban második hangversenyét az aradi Kulturpalota nagytermében. Ez a koncert a román Paganiniek utolsó szereplése Aradon, mert ezután Jean Prosteanu hosszabb tartózkodásra, illetve hangversenyuttra a külföldre megy. Az aradi zenekedvelő közönség bizonyára meg fogja ragadni az alkalmat és meghallgatja Prosteanu koncertjét, amelynek műsorán a legkiválóbb számok szerepelnek. Kétségtelen, hogy Prosteanu bucsuhangversenye jelentékeny esemény lesz az idei hangversenyszezonnak. Jegyeket Meisl és Adlernél lehet előreváltani.

* Meghívó. Az aradi zsidó ifjusági kulturakör folyó hó 28-án, vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor, a zsidó elemi iskola disztermében közgyűlést tart, melyre a tagokat ezúton is meghívja a vezetőség.

Irodalom és művészet

Aradi származású a budapesti Operaház új tenoristája.

Marencsik-Halmos Józsefet négy évre szerződtette le a legelső magyar dalszínház. — A volt aradi kórista karrierje a csúcspont felé ível.

(Budapest, október 26.) Az Aradi Közlöny már több ízben beszámolt annak a ragyogó karriérnek az egyes fázisairól, amelyet az Aradról elszármazott kiváló énekes, *Marencsik-Halmos József* tenorista futott meg. És a felfelé ívelő pálya most új fordulóhoz érkezett: *Halmos Józsefet*, *Radnay Miklós*, a M. kir. Operaház igazgatója négy észtenőre le szerződtette a legelső magyar dalszínházhoz. A felette rokonszenves fiatal énekes budapesti munkatársunk előtt ez alkalommal újra fellelevenítette pályájának aradi vonatkozású reminiscenciáit, amelyeket teljes részletességben alább adjuk:

— Színésziskolába nem jártam. Aradon fedeztek fel, szülővárosomban. Gyermekko-

romban templomi énekes voltam és hangom mindenkinek feltűnt. Tizenkét éves koromban nagybácsim kijelentette, hogy énekest farag belőlem. Elmentünk Szendrey szinigazgatóhoz. A próba nagyszerűen sikerült és azonnal le szerződtetett. Aradról Polgár társulatához kerültem, majd Pozsonyba, Sopronba és Pécsre. Leszerződtem Sebestyén Buda-temesvári társulatához és nála maradtam a mai napig. Életemben rengeteget dolgoztam és nagyon sok szerepet énekeltem. Repertoáromban mintegy harminc nagy opera szerepel. Azt hiszem Radnay igazgató ur a Bajazzók után, amelyben tavaly látozt a Városi Színházban, határozta el, hogy az Operához fog szerződtetni. Szerződötetés céljából léptem fel az Aidában és rá két napra a Carmenben. A próba-felvételek eredménye négy éves szerződés volt.

* Hétfő műsor. Szombat: Régi nyár, operettújdon ság, hétdeszor, A. bérlet. Éjjel 11 órakor: Finom kis lakás, francia bohózat, premier, csak felnőtteknek. Vasárnap délután 3 órakor: Nászéjszaka, operett, mérsékelt helyárákkal. 6 órakor: Ábris rózsája, vigjáték, mérsékelt helyárákkal. Este 9 órakor: Régi nyár, operettújdon ság, nyolcadszor, B. bérlet.

Vaitoianu tábornok a kisebbségi sajtóról

„Ha miniszter lennék, akkor sem árulnám el, hogy bukás előtt áll-e a kormány.“ — „A magyar lapok a megértés útján haladnak.“ — Vaitoianu, az aradi Ujságíróklub diszelnöke.

(Arad, október 26.) Ma déli fél kettőkor Aradra érkezett Vaitoianu tábornok, volt belügyminiszter, az aradmegyei liberális szervezet elnöke, hogy résztvegyen Georgescu János, Aradmegye elhunyt prefektusának temetésén. Az este folyamán beszélgetést folytattunk Vaitoianu tábornokkal, akit legelőször arra kértünk meg, mondjon valamit az elhunyt prefektus személyéről:

— Csak azt ismételném, — mondotta a tábornok — amit a klub ülésén mondtam. Értékes, becsületes ember volt Georgescu János, aki olyan kiváló egyéni tulajdonságokkal rendelkezett, hogy csak nehezen fogjuk tudni pótolni az elvesztése következtében előállott veszteséget.

— Az elhunyt utódjára vonatkozólag történt már valami megbeszélés?

— Erről még korai lenne beszélni — volt a válasz. — Az elkövetkező néhány napot szenteljük a gyásznak, a megemlékezésnek s majd azután kezdhethetünk el gondolkodni az utód személye felett.

— Mondjon valamit tábornok ur a kormány helyzetéről.

Vaitoianu tábornok elmosolyodik, majd felhívja:

— Ha a kormány aktív tagja lennék, esetleg tudnék róla valamit mondani. De így, kívül állok a kormányon.

Különböztetést hiszem, hogyha miniszter lennék, akkor sem árulnám el, ha netán bukás előtt állnánk. Az urak ráérnének azt utólag megtudni.

Véleményem szerint azonban a helyzet szilárd.

Végül a kisebbségekre kerül a szó. A tábornok itt felmelegedik és a kisebbségi sajtót dicséri meg működéséért.

— Mi azt várjuk a sajtótól s legelsősorban a kisebbségi sajtótól, hogy megértéssel viseltesse a politikai helyzet iránt. Nem pártpolitikát értek ezalatt, hanem általános politikát. Nagyon örvendetes ténynek találom, hogy ez be is következett és a kisebbségi sajtó megismerte az új helyzettel járó kötelességeit és a megértés útján haladva, oktatja a kisebbségi tömegeket.

Ha így folytatják, az összes napirenden lévő aktuális kérdések a legjobb módon nyernek megoldást és ebben az érdem oroszlánrésze a kisebbségi sajtóé lesz.

Az ujságírók távozása előtt a tábornoknak hirtelen eszébe jut még valami:

— Külföldi tartózkodásom alatt hallottam már arról, hogy az aradi kisebbségi ujságírók szép klubot létesítettek, amelynek diszelnökévé választottak meg engem is. Köszönöm a kitüntetést és nem fogom elmulasztani, hogy Aradról való elutazásom előtt meg ne látogassam a klubot.

MATA HARI

(A vörös táncosnő)

Szenzációs premierje

ma, szombaton

AZ APOLLOBAN

tus rövid időn belül megkezdte működését. Az Aradi Kereskedelmi Testület vezetősége, mint értesülünk, csupán az aradi kereskedők és fogyasztók érdekében munkálkodott a szindikátus megalakulásán, amely létrejötte után, teljesen önállóan fog működni.

Az ominózus „Kezét csókolom”.

Magyar parlamenti körökben élénk pertraktálnak a maga nemében eléggé humoros és a politikai életben ugyancsak szokatlan esetet, amely egy kisgazdapárti képviselővel történt meg az elmúlt napokban. A pitykésdalmányos honatya ugyanis kitűnő mameluk lévén, akinek különösképen imponálhat az ország mindenható miniszterelnöke, legutóbb a parlament folyosóján így üdvözölte Bethlen István grófot: Kezét csókolom. És azóta nincs nyugta az illető képviselő urnak. Sőt a kisgazdapártnak sem. Közbeszólások és gúnyolódások röpködnek és a „kezét csókolom”-ból szállóige lett.

Ez a „kezét csókolom” már egyszer nagyobb vihart is látott a mostaninál. — Akkor született meg egy viharos napon a „kézcsókoló miniszter” elnevezés. És pedig nagyon méltatlanul. Az történt, hogy 1885-ben Rudolf trónörökös a Városligetben ünnepélyesen megnyitotta a magyar országos kiállítást. A kormány valamennyi tagja magyar díszruhában állott a fenséges ur körül. És amikor Rudolf ajkáról ez a szó elhangzott: „imádott hazánk” javára, az egyébként igen komor, barátságatlan arcú Széchenyi Pál gróf kereskedelmi miniszter kiugrott a miniszteri glóriából és odarohant a trónörököshöz és határtalan lelkesedésében a trónörökös kezét megcsókolta. A jelenet meglehetősen konsternációt keltett. Azt beszélték, hogy Tisza Kálmán miniszterelnököt nagyon kellemetlenül érte ez a váratlan jelenet, mert az ő éles esze megérezte, hogy ezen hónapokig fog rágódni az ellenzéki élelmesség és elmesség.

Igy is történt. A daliás, büszke Széchenyi Pál grófot évekig „kézcsókoló miniszter”-nek becézték. Annak illusztrálására, hogy az ilyen akár spontán elragadtatásból, akár szívből fakadó szeretetből történt izlésbeli defektus nem fokmérője a férfias büszkeségnek, avagy a gerincességnek, azt fényesen illusztrálta Tisza Kálmán miniszterelnök egy baráti körben, a hol ezért Széchenyi Pál kereskedelmi minisztert nagyon szapulták.

— Én jól tudom, ugymond Tisza Kálmán, hogy országosra nagy a felzúdulás most Széchenyi ellen. Noha viszont országosra nagy a lelkesedés Rudolf trónörökös iránt. Annyit bizonyos, hogy Széchenyit elragadta a hazafias érzés. Ezért sokan őt tévesen fogják megítélni. De én csak annyit mondhatok nektek, hogy ha mi nekünk, magyar kormányunk, valami nagyon kellemetlen mondanivalónk volt I. Ferenc József királyunk számára és valamennyien fáztunk a Bécsbe való utazástól, akkor mindig Széchenyi Pál gróf volt az, aki a legkellemetlenebb üzenetek tolmácsolására önként vállalkozott. És azt férfias önérettel és komolysággal el is végezte.

BELVÁROSI MOZGÓK MŰSORA:

APOLLO

Ma, szombaton 5, 7 és 9 órakor

URANIA

Premier!

Premier!

Nagyszabású dráma:

MATA HARI

(A vörös táncosnő)

Egy rejtélyes kémnő élettörténete pazar kiállításban

Főszerepben: MAGDA SONJA-val.

A SZERELEM TÖRVÉNYE

Főszerepben:

OLAF FÖNS

A Hindu síremlék főszereplője.

Legközelebbi vígjáték ujdonságunk:

Pappenheim herceg.

Főszerepben: HANS JUNKERMANN-al.

Vasárnap megalakul az aradi kereskedők részleteladási szindikátusa.

A kereskedők készletelési áron kötelesek kiszolgálni részletre vásárló vevőiket. A fixfizetéses alkalmazottakért a munkaadó áll jót, de csak arra kötelezi magát, hogy a részletösszeget levonja az alkalmazott fizetéséből.

(Arad, október 26.) Az Aradi Kereskedelmi Testület vasárnap délelőtt tartandó taggyűlésén megalakul Aradon a kereskedők részleteladási szindikátusa. Az Aradi Közlöny jelentette már, hogy a Kereskedelmi Testület legutóbbi ülésén tervbe vette a részleteladási szindikátus megalakítását és bizottságot küldött ki az ügy tanulmányozására. A vasárnapi taggyűlésen a bizottság megteszi jelentését, amelynek alapján semmi akadály nem lesz annak, hogy a szindikátus nyomban megalakuljon. A részleteladási szindikátust a Németországban már jól ismert módszer szerint fogják megszervezni.

A kereskedők, akik tagjai lesznek a szindikátusnak, rendes készletelési áron kötelesek kiszolgálni vevőiket, akik részletre vásárolnak.

A hitelezett összegért, a vásárló munkaadója áll jót olyan alapon, hogy amíg az alkalmazott, illetve tisztviselő mára dolgozik, egy meghatározott összeget minden hónapban levon fizetéséből és eljuttatja a szindikátusnak.

Ez a jótállás semmi körülmények között sem terhelheti anyagilag a munkaadót, mert csak arra az időre kötelezi magát a részletek lefizetésére, amíg az alkalmazott nála dolgozik, tehát módjában van a rész-

leteket levonni fizetéséből.

Ha beállna az a körülmény, hogy az adós kiesett állásából és a részleteket nem tudja tovább fizetni, a károsodás a szindikátust terheli. A részleteladásnak ez a módszere már régen érvényben van Németországban és Magyarországon ezelőtt hat hónappal vezették be. Az eddigi eredmény azt mutatja, hogy a kereskedelmi forgalom öröndetesen felledült, illetve a fogyasztás nagy mértékben emelkedett. A szindikátus módot nyújt a fixfizetésű hivatalnokoknak arra, hogy aránylag csekély anyagi megterhelés mellett, minden kereskedelmi cikket, amire önmagának és családjának szüksége van, kényelmesen beszerezhesse.

A szindikátusnak a kereskedelem fellendítésén kívül célja az, hogy a fogyasztókat megóvja az úgynevezett „részletesektől”, a kik nyolcvan-száz százalékkal drágábban adják el áruikat a fogyasztóknak. A vásárlók ugyanis a szindikátus tagjaitól ugyanolyan áron szerezhetik be szükségleteiket, mint ha készpénzért vásárolnának. A szindikátus megalakulása iránt Arad kereskedő köreiből élénk érdeklődés mutatkozik és a vasárnapi alakuló gyűlés után a részleteladási szindiká-

INGYEN KAPJA

e hó végéig

AZ ARADI KÖZLÖNY-T

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1928. november hó 1-től számítjuk.

HIREK.

Francia ügyvedek a Radics-pörben.

A horvátok nagy ünnepélyességgel fogadták a Radics-család jogi képviselőjét.

(Az Aradi Közlöny zágrábi tudósítójának távirata.) Nagyarányu előkészületek folynak a szkupstina gyilkosság bűnperére. Ma Zágrábba érkezett Henry Torres hírneves francia büntetőjogász, aki a perben a Radics-családot képviseli. Ismeretes, hogy a gyilkos képviselő, Radics is francia ügyvédet vett, Geoffri személyében, aki annakidején Landrut is védte. A horvátok Torres fogadtatására készülnek, miután ünnepélyes külsőségek közepette akarják fogadni a Radics-család jogi képviselőjét. Torres a helyszínen akarja a hatalmas anyagot tanulmányozni.

— Huszonkét millió dolláros a jugoszláv kölcsön. Belgrádból jelentik: A Svenska svéd gyufatrüszttel kötött megállapodás értelmében a jugoszláv kölcsön összege huszonkét millió dollár, amelyet kilencven éves kibocsátású árfolyamán, harmincéves törlesztéssel, hat és negyedszázalékos kamattal bocsájtanak ki.

— Véglegesen rendezik a jóvátétel ügyét. Párisból jelentik: Parker Gilbert jóvátételi főbiztos Európa fővárosaiban végzett tanácskozásai azt eredményezték, hogy rövidesen megalakítják a Népszövetség szeptemberi tanácsülésén tervbevett szakértőbizottságot, amelynek feladata lesz a jóvátételek végleges rendezése. A bizottság Párisban fogja üléseit tartani.

— Elmarad a Zeppelin amerikai körútja. Lakehurstból jelentik: A Graf Zeppelin az eredeti tervtől eltérőleg ma sem startolt, miután Eckener elhalasztotta egy nappal utazását. Lehetséges, hogy a rossz időjárás miatt teljesen lemond az amerikai körutazás tervéről. Eckener dr. egyébként kiadta a rendeletet, hogy készítsenek elő mindent a hazautazásra, mert szombaton vagy vasárnap indulnak.

— Állásában véglegesített aradi tanárnő. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a köznevelési miniszter Eleonora Codreanu aradi leányközépiskolai tanárnőt állásában véglegesítette.

— Leégett a világhírű tornai székesegyház. Amsterdamból jelentik: A tornai világhírű katedrális tetőzete tegnap leégett és az egész templom, amely egyike Belgium legszebb székesegyházainak, súlyosan megrongálódott.

— Belharcok a magyar demokrata pártban. Budapestről jelentik: A demokrata pártban dúló belharcoknak következményeképpen Rassay Károly és Sándor Pál képviselők ma lemondottak a Községi Takarékpénztárnál lévő igazgatósági tagságukról. A lemondás oka az, hogy a demokrata párt egyiküket sem delegálta a takarékpénztár végrehajtóbizottságába, sőt ellene szavaztak a végrehajtóbizottság megalakításának. Miután mindkettőjüket leszavazták, bekövetkezett a lemondás szükségessége.

— Pamflett a Semmitűzők ítélete ellen. Bucurestiből jelentik: Gitescu volt kereskedelmi attasé ellen már régebben folyik eljárás különböző visszaélések miatt. A Semmitűzők ma tárgyalta az ügyet s helybenhagyta az alsóbb fórumok marasztaló ítéletét. Ezzel kapcsolatosan Gitescu brosurát adott ki, melyben elítélését személyi hajszának minősíti. A pamflett kinos feltűnést keltett Bucurestiben.

— Megkezdték Károlyi Mihály nőrének újrafelvételi tárgyalását. Budapestről jelentik: A Kuria ma megkezdte Károlyi Mihály gróf újrafelvételi kérelmének tárgyalását. Mint ismeretes, a tábla elutasította a kérvényt és most a Kuria mondja ki az ügyben a végleges szót.

Megjelent a Moravetz Album!

Minden könyvkereskedésben kapható és vételkényszer nélkül megtekinthető!

Nagyarányu kötvénycsalás Ausztriában.

— Trák vasuti kötvényeket csempésztek külföldre. — Letartóztatták a csalás két tettesét.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Nagyarányu csalást leleplezték a bécsi rendőrség. A nyomozás eddigi adatai szerint egy bűnszövetkezet Ausztriában összevásárolta a Carl-Ludwig vasut nosztrifikált elsőbbségi kötvényeit, kikaparta a bélyegzést és a külföldre csem-

pészte. A csalások nagy összeggel károsították meg az államot. A nyomozás folyamán a gyanú két fiatalemberre terelődött, akiket a rendőrség le is tartóztatott. A fiatal emberek állítólag több előkelő bécsi személyiséget neveztek meg, akiknek a megbizásából a csempészéseket végezték.

Fábián bocsánatot kért Sztranyavszky államtitkártól.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A Fábián-Sztranyavszky-affér, amely a képviselőházban, a diáklétketésekkel kapcsolatosan Fábián beszédéből kifolyólag keletkezett, ma békés módon befejeződött. A képviselőház mai ülésén felolvasták a mentelmi bizottság határozatát, amelyben Fábián Bélát Sztranyavszky belügyi államtitkárral szemben támasztott példátlan durva vádjaiért, amelyet bizonyítani nem tudott, jegyzőkönyvi megróvásban részesíti.

A szünet után Fábián Béla kért szót és a következőket jelentette ki:

— Elismerem, hogy a keddi ülésen a csongrádi polgármester jelentése alapján, a belügyminisztériummal, de különösen Sztranyavszky államtitkárral szemben súlyos vádat emeltem. Azóta a felvilágosítások meggyőztek

„Elismerem, hogy a vád alaptalan.” — Az államtitkár Ház színe előtt adott elégtételt.

arról, hogy a vád teljesen alaptalan és ezért kötelességemnek tartom, hogy elégtételt adjak értük. A Ház színe előtt a belügyminisztériumtól és Sztranyavszky államtitkártól ünnepélyes bocsánatot kérek.

A képviselő kijelentésére Scltsovsky belügyminiszter leszögezte, hogy elfogadja a felajánlott elégtételt. Majd Sztranyavszky mondotta, hogy Fábián súlyos vádjait a bíróság előtt kívánta ugyan tisztázni, azonban a nyilatkozat után a vele szemben használt sértő kifejezéseit meg nem történtenek tekinti.

A személyes sértések ügyében úgy volt, hogy párbaj folyik le, a felek segédei azonban ma délután megegyeztek abban, hogy Fábiánnak a képviselőházban tett nyilatkozata nyomán a lovagias ügyet is befejezettek nyilvánítják.

A magyar egyetemeken helyreállott a rend.

Megbüntették a tüntetések résztvevőit. — Balthazár püspök felmondott a debreceni egyetemnek a tüntetések miatt.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Az egyetemi tüntetések a kultuszminisztérium által fogantatott erélyes rendszabályok következtében végetértek. Az ország összes egyetemén helyreállott a rend, azonban ennek dacára a bezárt fakultásokat még nem nyitották meg.

A rendőrség ma a tüntetésekben való részvételért Leonhardt János medikust, Szigeti István, Bogyó Gyula jogászokat, Kőszegi Rezső iparművészt, Cserepy László színészt, Gáspár Imre, Frank Vilmos, Sulvár József, Lausfeld László jogászokat és tizenkét iparost, illetve magánhivatalnokot tíz-tíz pengő pénzbüntetésre ítélte. A letartóztatott Kolariis egyetemi hallgatót átszállították a Markó-uccai fogházba. A diákok ma meglátogatta átyja, egy budapesti egyetemi tanársegéd, aki súlyos szemrehányásokat tett fiának a tüntetésben való részvételért.

— Címváltozás a Iosif Vulcan polgári fiúiskola homlokzatán. Az aradi Iosif Vulcan polgári fiúiskola homlokzatán új felírás látható, amely általános feltűnést és érdeklődést váltott ki a járókelők között. Az eddigi „polgári iskola” jelzés helyett most a „Gimnázium” olvasható az épületen. Az Aradi Közlöny munkatársa Babescu Victor igazgatótól megtudta a címváltozás okát. Mint azt annak idején megírtuk, az új iskolatörvény értelmében, szeptember elsejétől megszűntek a polgári iskolák Romániában és gimnázium címet kaptak. Az új címmel új tanterv is lépett életbe, amely szerint a három osztályos gimnáziummá alakult polgári iskolák harmadik osztályába bevezették a latin nyelvet. A növendékek a harmadik osztály elvégzése és az osztályvizsga letévése után felvételi vizsgát tehetnek a liceumokban, ahol eredményes vizsgával a negyedik osztályba léphetnek be.

— Eltemették Petrovics Arzént. Az Aradi Közlöny jelentette egyedül, hogy Arad régi közéletének ismert szereplője: lupsai Petrovics Arzén műszaki tanácsos, a budapesti Szépművészeti Múzeum volt osztályigazgatója meghalt. A közismert öregúr halálának híre egész Aradon általános megdöbbenést és részvétet keltett. Az elhunyt 79 éves Petrovics Arzént ma délután 4 órakor temették el a görög- szerb egyház szertartása szerint. A szerb templomban ravatalozták fel a holttest-

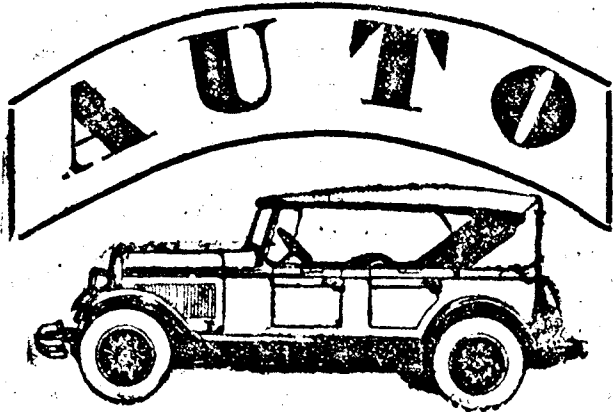
A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről származó információ alapján kijelenté, hogy az a hír, amely szerint a kultuszminiszter rendeletileg hétévennél több egyetemi hallgatót vétetett fel, nem felel meg a valóságnak, miután csak tizenegy hallgatóról van szó.

A vidéki egyetemekről érkező jelentések szerint ezeken is helyreállott a nyugalom. A pécsi egyetem egyik diáklát, aki aktív részt vett a zavargásokban, kizárták az egyetemről, míg több ellen vizsgálatot vezettek be. A rektor beszédet tartott a diákoknak, akikkel közölte, hogy elvesztik egész félévüket, ha nem gondoskodnak a rend helyreállításáról. A debreceni jelentések szerint Balthazár püspök, a tüntetések miatt, felmondotta az egyetemnek az egyház tulajdonát képező épület bérletét. A felmondólevelet ma kézbesítették. A szegedi egyetemen teljes a rend. Az előadások folynak és a zsidó hallgatók háborítatlanul látogatják az előadásokat.

— A szertartást Kovincic Uros főesperes végezte, majd megindult a menet a felső-temető felé, ahol örök nyugalomra helyezték lupsai Petrovics Arzént. A temetési menetben a meghalt műszaki tanácsos igen sok barátja, tisztelője és kortársa vett részt, köztük Varsjass Lajos volt polgármester is.

— Macdonald pilóta özvegye bizik abban, hogy férje életben van. Londonból jelentik: Macdonald angol pilóta, aki kezdetleges repülőgépen indult az óceán átkelésére, nyomtalanul eltűnt. A vakmerő vállalkozásra most felesége nyilatkozata derít világot. Az asszony elmondotta, hogy férje már Lindbergh sikeres kísérlete alkalmával határozta el a vakmerő vállalkozás megkísérlését, hogy az angol hecsületet megmentse. Egyik barátját megkérte, legyen gyámja fiának, amíg azt a kort éri el, hogy katona lehessen. Macdonald azután kijelentette, hogy nem kell érte aggódnia, mert Hawker pilótát is halottnak tartották és öt hónap múlva mégis megerősült.

— Táncestély az Ujságíróklubban. Az aradi Ujságíróklub szombaton este ismét táncestélyt rendez. A klub zeneestélye tíz órakor kezdődik. A klub vendéglője a jövőben friss színházi és hangverseny-vacsorákat rendez és ezzel az újítással is szolgálni óhajtja a vezetőség a klubtagok kedelmét.

Az amerikai közlekedési rend érdekességei.

A szinkron-jelzőlámpák. Hid- és parkrendőrség. Kényszermegállás az uccasarkokon. Drákói rendszabályok a szabálytalan sofförök és gyalogjárók ellen.

Legutóbbi számunkban foglalkoztunk az új, aradi közlekedési szabályrendelettel, annak előnyeivel és hibáival és így most némileg összehasonlításképpen is leközelítjük az Ujvilágban divó közlekedési rend egyes érdekes intézkedéseit. Amerika automobilizmusa, mint tudjuk, aránytalanul fejlettebb, mint pl. Romániáé, hiszen ott a legújabb kimutatások szerint minden 5 embernek van autója és ennél fogva természetes, hogy ott a közlekedési rend is ehhez a nagy forgalomhoz alkalmazkodik, mindazonáltal nem lesz érdektelen megismerni a kétségkívül igen fejlett amerikai közlekedési rend érdekességeit.

Amerikában igen nagy létszámú közlekedési rendőrség dolgozik az egyes városokban. Így Newyorkban 2300, Chicagóban 450, Philadelphianban 250 tisztviselő kizárólag az uccai forgalom szabályozása szolgálatában áll. Külön ismertető karszalagot viselnek s legtöbbjük saját gépkocsival rendelkezik. Külön hid- és park-rendőrség intézi a hidak forgalmának gyors és zavartalan lebonyolítását s a kocsiknak a parkokban való megállását.

Lámpákészülékeket sok helyen alkalmaznak. Egyes utvonalaikon fokozatos kapcsolás működik. Két lámpa automatikusan, hullámszerűen váltogatja egymást. Ez a szinkronrendszer főleg Newyorkban szerepel, ahol egész uccák forgalmát szabályozza. Nagy szerepet játszanak a közlekedési- és kapcsolótornyok is.

Jaj annak, aki nem figyel a jelzéseket: a büntetés 20 dollár — visszaesésnél a hajtási engedély megvonása. A nagyforgalmu helyeken az autó-kolonnák valósággal lépésről-lépésre kusznak előre — túlkölés nélkül. Sok autónak még tüllökje sincs. A szabálytalanul közlekedő gyalogjáró ellen is megindul az eljárás. Minden óvatossági rendszabály ellenére is évente hatezer ember sebesül meg Newyorkban és ezer ember hal meg a közlekedési szerencsétlenségek következtében.

Érdekes, hogy Amerika nagyvárosaiban egyes uccasarkokon ugynevezett kényszermegállás kötelező. Ezt ott rendszeresítik, a hol kevésbé forgalmas uccák nagyon forgalmas uccákba torkolnak, de ahol a közlekedési rendőr alkalmazását, vagy a lámpajelzőkészülék felállítását mellőzhetőnek tartják. Itt egy „Stopp”-tábla van kifüggesztve, ahol minden autó köteles megállni és csak teljes megállás után folytathatja útját. Ez óvatosságra neveli a gépkocsivezetőket, akik feltétlenül be is tartják a szabályt, mert különben szigorú büntetés éri őket.

A kocsikon irányjelzőkészülékeket nem kíván a rendőrség. A lekanyarodásra csak az egyszerű karjelzés van előírva. Közlekedési razzákat ritkán rendez a rendőrség, de annál több dolga van az autótolvajokkal. Gyakran előfordul, hogy egy-egy autót, amely az uccán áll, tolvajok napokig használják, majd visszaállítják arra a helyre, ahonnan elvitték.

Igen szigorúan bünteti a rendőrség azokat a sofföröket, akiknek kocsiján a fékberendezés nem tökéletes. Ugyancsak szigorú előírás követeli meg a hátsó lámpákat. A füstölő, büzös, nagy zajjal és kattogással haladó autót és motorkerékpárokat szintén erős bírságok sújtják.

+ Európában az autók 61 százalékát részletre veszik. A newyorki Trust Company számítása szerint ma Európában az autóknek mintegy 61 százalékát részletre vásárolják. Csak a részletfizetési rendszer tette lehetővé, hogy Európában az utolsó nyolc év alatt az autóeladások száma 300 százalékkal emelkedett. Ugyanezen forrás szerint Németországban az autóeladások 75 százaléka hitelüzlettel kapcsolatos. Mindemellett csak az esetek egyszázalékában kellett az eladónak az autót visszavennie.

+ Egyiptomi automobilkiállítás. Az egyiptomi kir. automobilklub 1929 január 23-án rendezte meg második nemzetközi automobilszalonját az automobiltervezők nemzetközi szövetségének jóváhagyásával. Az automobilizmus Egyiptomban most van fejlődésben s így bizonyára érdekes és látogatott szalon lesz a kairói, mely méltóan fog sorakozni a többi nemzetközi autókiallításhoz.

+ Autógarázs a föld alatt. A párisi rendőrség közlekedési osztálya a börze terén, a hol az autók egész nap egy helyben állanak és a közlekedést csaknem lehetetlenlé teszik, a tér alatt nagyszabású automobilállomást létesít. Kísérletképpen egyelőre piros vonalakkal jelzik a felállítandó automobilállomás bejáratát annak megvizsgálására, hogy a lejáróhelyek nem fogják-e tulságosan meggátolni a közlekedést. Abban az esetben, ha a közlekedés emiatt nem szenved, rövidesen megkezdik a földalatti garázsok építését.

+ Vasárnap tartják meg Budapesten a Svábhegyi versenyt. A magyar autóbils és motorkerékpáros világ legérdekesebb eseménye mindig a Svábhegyi verseny volt. Ezt a nagyszabású versenyt október 28-án, vasárnap tartják meg Budapesten. A Svábhegyi versenyen kerül eldöntésre a Svábhegyi Nagy Vándordíj, a Delmár Tivadar emlékére alapított vándordíj és a KMAC motorkerékpár vándordíja. Ami a nevezéseket illeti, azok eléggé sikerültek és érdekes sportszenzációkra van kilátás.

+ Feltűnést keltő felfedezés az autógyártás terén. Külföldi szakkörökben nagy feltűnést keltett I. H. Robertson angol mérnök találmánya, amelynek az autógyártásra alighanem forradalmi hatása lesz. Robertson találmánya egy olyan készülék, amely automatikusan szabályozza az autó menetsébségét, anélkül, hogy ahhoz váltásra volna szükség. A gyorsaságot az accelerator szabályozza, amit a vezető lábával igazít és az új készülék automatikusan végzi el a szükséges átváltást. Tudvalevő, hogy különösen kezdő és rossz vezetők mennyire rongálják a kocsit a hirtelen sebességváltással. Ez az új készülék alkalmazásával nem fordulhat elő. Szinte csodálatos, hogy az új készülékkel felszerelt kocsit, mely rázkódás nélkül indul meg és mely pompásan fékeződik le a legnagyobb sebességről. Robertson találmányát már ki is próbálták egy 25.000 angol mértföldes uton és az megfelelt minden várakozásnak. Nagy előnye az új készüléknek az, hogy mindenajta kocsira alkalmazható, anélkül, hogy az autó külsejét elcsufítaná. Az angol és amerikai autógyárosok máris összeköttetésbe léptek a feltalálóval, hogy az új találmányt most készülő kocsijaikon alkalmazzák.

+ Nők a volán mellett. James Todd, a General Motors Near East kereskedelmi igazgatója, érdekes megjegyzésekben válaszol egy szaklapban azokra az ócsárlásokra, amelyek különösen a férfiak részéről érik a női autóvezetőket. Azok a felháborító megjegyzések, amelyek főleg az átlagautósok tesznek, ha egy gyengéd női kezet látnak a kormánykeréken, — írja Todd — nagyjából igazságtalanok. A bátortalanág és határozatlanság — mert főként ezzel vádolják a női vezetőket, — nem kizárólag női hibák. Meg lehet azokat találni a férfi vezetők soraiban is. Az a tény, hogy a legtöbb férfinek több technikai érzéke van, mint a nőnek, még nem garancia arra, hogy egy nő ne tudjon oly okosan és biztosan autót vezetni, mint ura és mestere, ha egyszer megismerkedett az autó műszerűmaival. Megállapítást nyert, hogy nők, akik saját kocsijukat maguk vezetik, átlagban sokkal nagyobb kilométerteljesítményt nyújtanak bal eset nélkül, mint a férfiak és ösztönszerűleg sem oly vakmerőek. Rövidesen meg fognak szünni a csufolódások a női vezetők felett és

SZENTGYÖRGYI

DIVATRUHAZ

November 1-en

Bulv. Reg. Maria

2-4-6. sz.

Neuman-palotába
(volt Fischer üvegüzlet)

helyeztetik át.

Uzlet helyi-
ség kiadó.

Berendezés
eladó.

Győződjék meg saját érdekében
— vételkényszer nélkül — olcsó
átköltözködési áraitól.

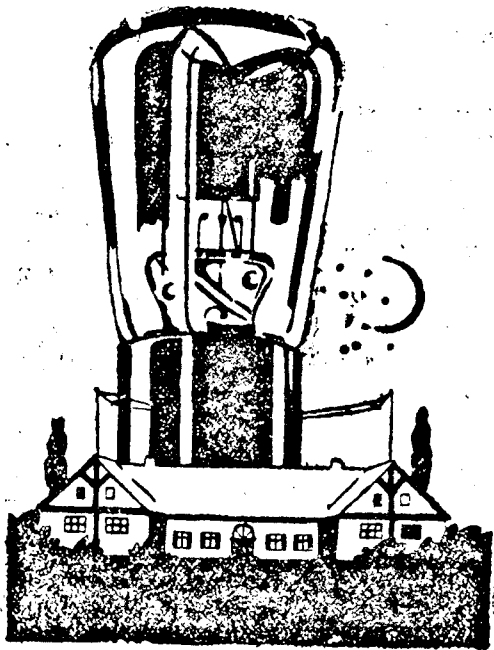
ez helyes is lesz, mert a férfiak jobban tennek, ha csufolódás helyett oktatnak a női vezetőket. Az volna azonban a legjobb — végül be Todd, — ha a férfiak — hallgatnának, amikor a volán mellett ülő nőkről szó kerül.

+ 2088 személyautót adtak el háromnegyed év alatt Magyarországon. Minden fél-estendőben jelennek meg kimutatások, amelyek bemutatják, hogy a személyautóik milyen mértékben szaporodtak Magyarországon. A legutóbbi ilyen kimutatás szerint 1928. január 1-től szeptember 30-ig terjedő idő alatt összesen 2088 személyautót adtak el Magyarországon.

+ A berlini nemzetközi autókiallítás. A berlini nemzetközi autó- és motorkerékpárkiállítás, mint értesülünk, november 8-án nyitják meg és a kiállítás november 18-ikáig lesz nyitva. A kaiserdamm kiállítási csarnokban fogják kiállítani az autót. Száz és száz munkás dolgozik azon, hogy idejében elkészüljön az óriási nemzetközi kiállítás, amelyen egész sereg új német autótípus fog megjelenni. Új hat- és nyolccinderes típusokról beszélnek, amelyek az új kiállítás szenzációját lesznek. A technikai újítások főleg a karosszériáknál fognak jelentkezni, még pedig tekintenek a legtöbb esetben a széria karosszériától, miután a speciálkarosszériának nagyobb publikumuk van. Az ár-redukcióról ezen a kiállításon már többé szó sem lehet.

+ A német pneumatik-gyárak indokolatlan áremelése. Szakkörökben nagy feltűnést keltett, hogy a német pneumatik-gyárak október elsejével meglepően, 10 százalékkal fel emelték az árakat. Ezt az áremelést érthetetlennek találják, mivel a gummi és a gyapot ára jelentékenyen esett. Feltűnő az is, hogy az angol gyárak viszont leszállították áraikat. Ilykép valószínűnek látszik, hogy a német pneumatik-gyárak áremelése nem lesz hosszú életű.

+ A francia autóipar harmadik helyen áll a világon. A francia autóipar fejlettségére élénk fényt vetnek az alábbi érdekes statisztikai adatok: Franciaország 1927-ben 191.300 autót gyártott, ezzel az Egyesült-Államok és Anglia után az előkelő harmadik helyet foglalja el a világ autógyártó államainak sorában. Egész Európában 570.500 autót gyártanak, tehát Franciaország pontosan ennek a mennyiségnek az egyharmadát produkálja. A francia autógyárosok 1927-ben 153.137 darab autót helyeztek el belföldön, s míg 52.053 kocsit exportáltak, addig Franciaországban csak 5340 külföldi provenienciájú kocsit jött be, ami szemléletesen bizonyítja a francia gyárosok által kifejtett belföldi propaganda rendkívüli sikerét. A Franciaországban forgalomban lévő autók száma 1927-ben 976.646 volt, amit Európában csak Anglia mult felül 1.219.477 kocsijával. Igen érdekes a francia autótulajdonosok foglalkozás szerinti megoszlása. A kocsik 43 százaléka kereskedő tulajdonában van, 15 százaléka nagyiparosoké, 13 százaléka földbirtokosoké, 18,5 százaléka pedig szabadfoglalkozású autótulajdonosoké. Tipus szerint a Franciaországban futó kocsik 69 százaléka személykocsi, 31 százaléka pedig teherkocsi. Hov 1920. óta mennyit fejlődött a francia autóipar, arra nézve jellemző, hogy míg 1920-ban 1.200.000.000 frank volt az autóipar összforgalma, addig 1927-ben az összforgalom 5.700.000.000 frankot tett ki. A francia autóiparban foglalkoztatott munkások száma mintegy 200.000-t tesz ki, míg 1917-ben a létszám

Évenként csak néhány bani

értékű áramot fogyaszt a Telefunken egyenirányítócső RGN 1503 és RGN 1504, amelyek az anodpótlóban a váltóáramot egyenáramúra változtatják át. Minek két-három havonként egy drága anodtelepet vásárolni? Az anodfeszültség egy RGN 1503 és RGN 1504-es egyenirányítócsővel ellátott anodpótlóval a városi világítási hálózatból vehető. Kérjen ilyen csöveket a Radióüzletekben.

TELEFUNKEN-CSÖVEK.

Radiocsövek kétszeres biztonsággal:

TELEFUNKEN

rendszer.

OSRAM

gyártmány.

5506

Képviselet: **SIEMENS, I. Timisoara, Seminárlumi palota.**

csak 60.000 volt. Az sem érdektelen, hogy mennyi nyersanyagot használt el a francia autópár az elmúlt esztendőben. A statisztikai

adatok a következők: 200.000 tonna acélt, 8000 tonna alumíniumot és 240.000 négyzetméter üvegtáblát.

A bécsi háztulajdonosok mérsékeltek igényeiket.

Egyelőre megelégszenek a háromszoros szorzószámmal. — Ezt a megoldást a szociálisták is elfogadják.

(Bécs, október 25.) A Mieterschutz kérdése, mint ismeretes, nemcsak Ausztriának, hanem a bécsi ingatlanpiacon érdekelt külföldi tulajdonosoknak is égető problémája. A Mieterschutz ügye most ismét fordulat előtt áll, amennyiben a jövő héten az osztrák parlamentben ismét megindul a harc a Mieterschutz kérdése körül, ez alkalommal azonban valószínűleg döntő fordulat következik be, a mennyiben előrelátható, hogy a polgári pártok javaslata kerül elfogadásra. Ebben az ügyben Alois Moissl, a bécsi háztulajdonosok szövetségének elnöke a következőket mondta:

— A jövő héten meginduló parlamenti harcban a szociálista pártok aligha térhetnek ki a polgári pártok javaslatának elfogadása előtt. A bécsi városi házak minimális bére az aranybérek háromszorosára és ezt a szintet biztosítani kell a régi házak számára is. — A háztulajdonosok tehát mérsékeltek kívánásaikat a háromszoros szorzószámmal, hogy így oly reális lakbérértékelési bázist ajánlunk, amit a szociálista pártoknak el kell fogadni. Amennyire előrelátható, a háromszoros szorzószámmal el is fogadják, ha nem is minden harc nélkül. Hangsúlyozom azonban, hogy meglepetés még mindig bekövetkezhet.

— Ami a házbérek további valorizálását illeti, a helyzet a következő: 7200-szoros szorzószámmal mellett érünk el a békebeli béreket. A háztulajdonosok szövetségének törekvése azonban nem megy el ideig. Megelégszünk, ha két-három év alatt elérünk az ötezres szorzószámhoz. Ugyanis Bécs város lakossága csökkenő tendenciát mutat és a legújabb statisztika szerint havonként átlag 634 főre tehető a

lakosság számának apadása. Ez körülbelül 200 lakásnak felel meg havonta. Ez oly nagy kínálatot jelent és fog jelenteni a jövőben — miután a helyzet változására számítani nem lehet — hogy a szorzószám emelése 5000-tól 7200-ig illuziórússá válik és értéktelen, mert a kínálat folytán a béreknek le kell menniök. Az 5000-es szorzószámmal tehát megelégszünk, majd ha arra kerül a sor és a házbérek szintjét hagyjuk kialakulni, úgy, ahogy az a lakáspiac tényleges helyzetének megfelel.

Közgazdaság.

Zürichben 3.14.50 a lej.

Helyi valutaárak. (Október hó 26.)
PéNZ: Márka 39, dollár 163.50, angol font 795, francia frank 6.30, olasz lira 8.60, cseh korona 4.85, pengő 28.90, dinár 2.85, osztrák schilling 23.33, svájci frank 31. — ÁRU: Márka 39.50, dollár 164, angol font 800, francia frank 6.50, olasz lira 8.80, cseh korona 4.90, pengő 29.10, dinár 2.90, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — **Költetések:** Berlin 39.68, Newyork 166, London 806, Páris 6.50, Milanó 8.70, Prága 4.93, Budapest 29, Zágráb 2.92.50, Bécs 23.40, Zürich 32. — **Irányzat:** tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Október hó 26.)
Berlin 123.62.50, Amsterdam 208.35, Newyork 519.68, London 2520.25, Páris 20.29.75, Milanó 27.22, Prága 15.39.75, Budapest 90.59.50, Belgrád 9.12.65, **Bucuresti 3.14.75**, Varsó 58.20, Bécs 73.05.

Zürichi tőzsdézárás. (Október hó 26.)
Berlin 123.83, Amsterdam 208.35, Newyork

Cipóket

legolcsóbban vehet
SCHWARZBERGER és COMP.
cégnél volt Vörösmarty-u. szék

519.70; London 2520.50, Páris 20.31, Milanó 27.22, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.13, **Bucuresti 3.14.50**, Varsó 58.20, Bécs 73.10.

Bucurestiben ünnep miatt tőzsdeszünet.

— Egyszerre tíz üzletrészre kér felmentvényt a nagykikinda—aradi helyi érdekű vasut. November 8-án Aradon rendkívüli közgyűlést tart a Nagyikinda—Aradi Helyi érdekű Vasut Rt., amely alkalommal az 1917. üzletév óta lefolyt időszakra, tehát több mint 10 évre vonatkozóan kér az igazgatóság felmentvényt. A társasági ügyvezetéssel a Magyar-Olasz Bankot bízták meg ideiglenesen és a közgyűlés meghatalmazza a Magyar-Olasz Bankot, hogy a román és jugoszláv államokkal a társaság jogviszonyaira nézve megállapodásokat hozzon létre.

— Hatmillió lejes csőd Iasi-ban. A Iasi-i törvényszék csődöt rendelt el Chigel és Grünberg Iasi-i kereskedelmi cég ellen. A vagyonbukott cég passzívái meghaladják az öt és félmillió lejt. A hitelezők között több erdélyi és bánáti gyár és pénzintézet is érdekelve van.

— Növényvédelmi mérgek hatását a méhekre ismerteti a „Növényvédelem és Kertészet” legújabb száma. Cikkeket közöl a szőlőtelepítési költségekről, új szőlőültetvények fogamzását elősegítő tényezőkről, filoxera gyérítéséről, az aktuális konyha és virágkerti munkákról, stb. A dusan illusztrált szaklapokból a „Növényvédelem” kiadóhivatala (Budapest, VIII. Rákóczi-ut 51., IV. emelet) kívánatra díjtalanul küld e lapra való hivatkozással mutatványszámot.

SPORT

U Biróküldés. Az aradi bíróbizottság a vasárnapi mérkőzések vezetésére a következő bírót delegálta ki: AAC-pálya: d. e. 10 órakor Hakoah ifj.—Vointa ifj. Vezeti: Rimbás Romulus. Délután fél 2 órakor AMTE—ATE bar. mérkőzés. Vezeti: dr. Craznic Eugen. Határbírók: Fock Béla és Sensedorf József. D. u. fél 4 órakor AAC—AC-Jiul I. o. bajnoki. Vezeti: Suciú Sándor. Határbírók: Darázs István és Tóth Péter. Unirea-pálya: d. e. fél 11 órakor Unirea—AMTE ifj. bajnoki. Vezeti: Reich Alfréd. Délután fél 2 órakor Fortuna—Vulturul II. o. bajnoki. Vezeti: Husztig Ferenc. Délután fél 4 órakor Unirea—Victoria. II. o. bajnoki. Vezeti: Traiconi Pável. Intelegerea-pálya: D. e. fél 10 órakor Olimpia ifj.—Tricolor ifj. Bajnoki. Vezeti: Darázs István. Délután fél 4-kor Intelegerea—Juventus II. o. bajnoki. Vezeti: Kalmár Tibor. Frontiera-pálya (Curtici): d. u. fél 4 órakor Frontiera—Banatul II. o. bajnoki. Vezeti: Csenka Gábor.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-ucca) sarkánál, a hetipiac legélőnkebb helyén,

november 1-re kiadó

Cím az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Utlevélvizumokat

vagy bármely megbízást

Clujon, Timisoaran, Bucurestiben

a legmegbízhatóbban Arad legrégebb vizumirodájában
Sándor Ferenc cég intézeti el. Megye-házzal szemben.

Mélyen leszállított reklám árak a Harisnya és Csapkeáruházban volt Lázár Vilmos-u. 3.

Gyermek harisnya 12 lejtől, férfi koknik teli 19 lejtől, női selyem harisnya 39 lejtől, szvetterek 148 lejtől, női selyem combiné 225 lejtől, nőiselyem nadrág prima hiba nélküli 148 lej, csipkék 2 lejtől

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Melve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszképpel ellátott kérdésekre válaszolunk. Ajánlatok, feltételek levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatali telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

Villanyszerelesei anyagok legolcsóbban: VARGA és ROSENFELD-nél Arad, Central-az álló mellett.

ALKALMAZÁS.

TANULÓ felvétetik. Munkás Szövetkezet Arad, Bulv. Reg. Ferdinand 47. 5745

PERFEKT román-magyar levelező és gépiró szerény igényű, azonnali elhelyezkedést keres. Szíves megkereséseket az Aradi Közlöny kiadója továbbítja. 5786

FIATAL, kitűnően főző házzvezető fő-résztelpre kerestetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5785

JÖMEGJELENÉSÜ kiszolgálóteány. elsőrendű étterembe kerestetik. Jelentkezni vasárnap délután 5-6-ig Neuländer étterem, Fehérkereszt. 5789

LAKÁS.

VÁROS központjában szép világos szoba lépcsőházi különbejárattal, irodának vagy garconlakásnak alkalmas, azonnalra kiadó. Cím Rudolf Mosse hirdetőben. 10506

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra

KIADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 1857

VÉTEL ÉSELADÁS.

FRISS ZSEBLÁMPA elemek, darabonként 16 lejért kaphatók Gáspár műszerésnél, Strada Horia 2. 5636

BIEDERMEYER szalonok, vitrinek, női bundák, férfi kabátok és öltöny, szőnyegek, festmények, porcellánok, antik komódok, antik órák, asztalok, lámpák, labzsák, utazóbőrönd, velencei és konsol tákrók, szalonok, antik ágyak és éjjeli szekrények, háló, uriszoba, ebédlő berendezések, zongorák, nagy álló és fall órák, kézimunkák, szőrmék, jókai összes művel, disztárgyak, stb. eladók. Salgóne bizományi üzlete, Str. Horia 1. Neuman-palota. 1009

MUZSAY JÓZSEF

ARAD, színházzal szemben

Férfi öltöny tiszta gyapju L. 1750
Férfi öltöny divatszínben... 2450
Sötétkék és fekete öltöny ia. 2750
Őszi és téli felöltő... 1950
Ulster-Double ia. 2450
Fekete fali kabát szörme sál gallér 2650
Divat szabóság! 4818

Őszi és téli árjegyzéke:

Iskola öltöny, előírás szerint L. 300
Bőr kabát ia. minden színek 3800
Fregoli raglán... 2000
Gummi kabát... 850
Trench-kabát ia. 2500
Aragol posztó raktár!

Villany világítás, telefon, villany-esengő és villámhárító berendezések szerelését és javítását vállalja

Gáspár Arpád

Szerelési anyag és izólámpa raktár. Arajánlattal díjmentesen szolgál!

műszerész
ARAD, Strada Horia 2.
TELEFON 315.

Eladó bérház

volt Kossuth-ucca 44. szám, nagy telekkel, 15.000 lej havi házbérlőjével. Bővebbet: 5643

Busehi János

ékezerületében Plata Avram Iancu No. 1.

Elegánsan berendezett női divatszalon

lakással együtt, kedvező feltételek mellett, 5782 azonnal átadó.

Bővebbet: Klein Rudolf divatru-üzletében Str. Eminescu (Deák F.-u.) 6.

Kölcsönöket

első helyi bekebelezésre földekre, vagy városi házakra előnyös feltételek mellett folyósítunk

Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5788

TEREZIA S. WINKLER

NOI FODRASZTERME Arad, volt Kőlosey-u. II.

Ondóialás Lei 20.— Manicür Lei 20.—

Hajvágás Lei 20.— Hajmosás Lei 20.—

O csó bérlési rendszer.

Hajfestést Hennával, Arabiával minden sz'ben vállalom

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

GARAI, Arad, Plata Avram Iancu Címre ügyelni!
(Szabadság-tér) 10. szám.

HIRDESSEN a 43. éve fennálló **ARADI KÖZLÖNY-ben!**

Szervezkedik a 100.000 lejes aradi altruista kölcsönös biztosító.

Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja, mint ismeretes, elhatározta, hogy nagyobb igényű ügyfelei részére 100.000 lejes segélyre berendezett csoportot létesít. Az új csoport iránt Aradon feltűnően élénk érdeklődés nyilvánul meg. A minimális rezzivel dogozó altruista intézmény iránt ugyanis általános a bizalom. Az új csoportba a szervezés ideje alatt idősebb, sőt nem iparos jelentkezőket is felvesznek. Beiratási díj 1000 lej, halálesetenkénti illeték 100 lej. A csoport működésének megkezdésétől félévig 40.000, azután negyedévenként tízezer lejjel több halálzási segélyt fizet. Az összeg két éves várakozási idő után el fogja érni a 100.000 lejt. Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező csoportjánál az esedékes segélyek kiutalására egyetlen napig sem kell várni. Minden haláleset bejelentése és igazolása után azonnal fizet a csoport. A 100.000 lejes iparos biztosító iránt olyan nagy érdeklődés nyilvánul meg, hogy az új csoport előirányzásba vett 1000 tagja előreláthatólag november hó folyamán összegyűl és decemberben meg is kezdi működését. Nem iparosoknak, így, sietniük kell a beiratkozással, mert megalakulás után már csak iparosokat vesznek fel.